

STATUS SPOTREBITEĽA A PRÁVO NA ODÔVODNENIE SÚDNEHO ROZHODNUTIA

Otázka, či je účastník konania v okolnostiach posudzovanej veci spotrebiteľom, je z hľadiska práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia takou podstatnou otázkou, ktorá si s ohľadom na ex offio prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok a zvýšenú právnu ochranu spotrebiteľov za každých okolností vyžaduje špecifickú odpoveď zo strany rozhodujúcich súdov.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 493/2022 z 27. júna 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Libora Duľu a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **J. P.** a **K. P.**, zastúpených advokátkou JUDr. Ľubou Berezňaninovou, PhD., Hlavná 45, Prešov, proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Co/140/2019 z 12. augusta 2020 a proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/44/2021 z 30. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/44/2021 z 30. novembra 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/44/2021 z 30. novembra 2021 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške **1 118,70 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci**

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. marca 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 a 3 ústavy, práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, práva na ochranu majetku

podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), vlastníckeho práva podľa čl. 17 ods. 1 charty, práva na ochranu spotrebiteľa podľa čl. 38 charty a práva na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces podľa čl. 47 charty. Sťažovatelia navrhujú zrušiť napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ako aj napadnuté uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označené v záhlaví tohto nálezu, vec vrátiť na ďalšie konanie, odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a priznať náhradu trov. Sťažovatelia tiež navrhli položenú nasledovnej prejudiciálnej otázky v zmysle čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie: *„Je v súlade s právom Únie a Smernicou Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a garanciami Európskej únie týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľa, ak sa na úverovú zmluvu, ktorej jediným účelom je refinancovanie, resp. splatenie predošlého úveru, nevzťahuje ochrana uvedených referenčných noriem?“*

2. Na základe vznesenej námietky zaujatosti, ako aj oznámenia samotného sudcu ústavného súdu bol uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 178/2022-7 z 31. marca 2022 z konania a rozhodovania vo veci vo veci vylúčený sudca ústavného súdu Ladislav Duditš, keďže vo veci sťažovateľov bol činný ako sudca odvolacieho senátu na krajskom súde.

3. Podľa čl. III ods. 1 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 (ďalej len „rozvrh práce“) vylúčeného predsedu štvrtého senátu zastupuje predseda tretieho senátu. Predsedom tretieho senátu v roku 2022 bol v zmysle čl. II bodu 3.3 rozvrhu práce Peter Straka. Vo veci preto rozhodoval ústavný súd v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (predseda štvrtého senátu v roku 2023, pozn.) a sudcov Libora Duřu a Petra Straku (sudca spravodajca).

4. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 493/2022-29 z 28. septembra 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľov v časti smerujúcej proti postupu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu prijatá na ďalšie konanie. Návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd nevyhovel a vo zvyšku ústavnú časť sťažovateľov odmietol.

5. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledovný skutkový stav:

6. Dňa 25. júna 2004 uzatvorili sťažovatelia s OTP Bankou Slovensko a. s. (ďalej len „banka“) (od 1. októbra 2021 sa OTP Banka Slovensko spojila s Československou obchodnou bankou, a. s.; pod pojmom „banka“ sa preto ďalej rozumie v tomto zmysle aj Československá obchodná banka, a. s. pozn.) zmluvu o hypotekárnom úvere vo výške 447 942 Sk (v prepočte 14 852,44 eur) na úverové obdobie 25 rokov s mesačnou výškou splátky 108 eur pre účely splatenia predchádzajúceho úveru (úver od stavebnej sporiteľne) (ďalej len „úverová zmluva“). Poskytnutý úver bol úročený pohyblivou úrokovou sadzbou, pričom výsledná úroková sadzba v deň podpisu úverovej zmluvy predstavovala 7,30 % ročne. Súčasne v ten istý deň sťažovatelia uzatvorili v prospech banky zmluvu o zriadení záložného práva, pričom predmetom záložného práva boli nehnuteľnosti evidované na liste vlastníctva č. ... (rodinný dom spolu s pozemkami) nachádzajúce sa v katastrálnom území K., okres R.

7. Sťažovatelia po dobu 7 a pol roka (od 15. augusta 2004 do 14. februára 2012) spoločne uhrádzali mesačné splátky poskytnutého hypotekárneho úveru a do februára 2012 spoločne

banke uhradili 8 659,55 eur. Od februára 2012 sťažovatelia prestali uhrádzať mesačné splátky z dôvodu ťažkej finančnej situácie (strata príjmu oboch sťažovateľov), čo viedlo zo strany banky k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru (list banky zo 7. novembra 2012). V predmetnom vyhlásení banka uviedla, že sťažovateľom bol poskytnutý hypotekárny úver vo výške 14 868,95 eur a vyčíslila záväzok sťažovateľov na sumu 14 310,84 eur, ktorý pozostával z istiny 13 001,68 eur, úroku 1 250,83 eur, úrokov z omeškania 7,63 eur a poplatkov 50,70 eur.

8. Dňa 15. februára 2013 uzavrela banka zmluvu o postúpení pohľadávky so spoločnosťou AKROPOLIS invest s. r. o. (ďalej len „zmluva o postúpení pohľadávky“), ktorá následne 27. februára 2013 uzavrela zmluvu o vykonaní dražby s dražobnou spoločnosťou 1. konsolidačná, spol. s r. o. (ďalej len „dražobná spoločnosť“). Dražobná spoločnosť listom z 8. marca 2013 vyzvala sťažovateľov uhradiť sumu vo výške 19 859,20 eur a listom z 25. marca 2013 už vo výške 20 242,80 eur (istina – 14 649,15 eur, úrok – 273,04 eur, úroky z omeškania – 327,27 eur, poplatky a pokuty – 2 210,28 eur, odmena dražobnej spoločnosti – 2 783,05 eur).

9. Sťažovatelia z obavy vyplývajúcej z celej vzniknutej situácie, tiesne a strachu zo straty rodinného domu 16. apríla 2013 uzavreli s AKROPOLIS invest s. r. o. dohodu o splátkach (ďalej len „dohoda o splátkach“), na základe ktorej mali sťažovatelia zaplatiť dlžnú sumu (v tom čase už vo výške 20 337,20 eur) v troch splátkach, a to v sume 5 500 eur a dvakrát v sume 7 418,60 eur. K úhrade prvej splátky zo strany sťažovateľov došlo 17. apríla 2013, avšak k úhrade ďalších dvoch splátok už nedošlo z dôvodu ich nepriaznivej finančnej situácie.

10. Následne AKROPOLIS invest s. r. o. pristúpila k vykonaniu dražby prostredníctvom dražobnej spoločnosti a 15. októbra 2013 došlo k vydraženiu rodinného domu sťažovateľov spolu s pozemkami (v dražobnom konaní ohodnoteného na sumu 37 600 eur) za 28 200 eur vydražiteľkou E. W. (ďalej len „vydražiteľka“). Predmetná dražba bola vykonaná v priestoroch Notárskeho úradu JUDr. Jozefa Farkašovského, ktorej priebeh bol spísaný do notárskej zápisnice č. NZ: 36010/2013, NCR1s: 36702/2013.

11. Sťažovatelia následne 3. decembra 2013 podali na Okresnom súde Rožňava (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie neplatnosti dražby a určenie vlastníckeho práva proti žalovaným: banke, AKROPOLIS invest s. r. o., dražobnej spoločnosti a vydražiteľke, a to podľa § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 527/2002 Z. z.“), podľa ktorého v prípade, ak sa spochybňuje platnosť záložnej zmluvy alebo boli porušené ustanovenia zákona č. 527/2002 Z. z., môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby. Sťažovatelia súčasne žiadali o posúdenie predbežnej otázky spočívajúcej v posúdení platnosti úverovej zmluvy, zmluvy o zriadení záložného práva, zmluvy o postúpení pohľadávky a dohody o splátkach.

12. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 8C/510/2013 z 9. apríla 2019 určil, že dobrovoľná dražba je neplatná a vlastníckmi dotknutými nehnuteľnosťami sú sťažovatelia. Podľa okresného súdu zo sťažovateľmi predloženého znaleckého posudku č. 93/2018 vplynula všeobecná hodnota stavieb a pozemkov vo výške 84 700 eur. Porovnaním

so znaleckým posudkom vypracovaným na účely dražby č. 48/2013 z 12. augusta 2013, v ktorom bola cena dotknutých nehnuteľností stanovená na 37 600 eur, okresný súd vyhodnotil, že pri konaní dražby bola cena nehnuteľností zrejme podhodnotená. Vyslovenie neplatnosti dražby okresný súd odôvodnil tým, že vykonanou dražbou došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľov (na bývanie, prácu a podnikanie a vlastníť majetok), a to poukázaním na uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS/23/2014. Ústavný súd v tomto rozhodnutí zdôraznil, že intenzita zásahu do vlastníckeho práva realizovaného v podobe predaja predmetu vlastníctva by nemala byť vo výraznom nepomere skutočnej alebo aspoň skutočnosti sa čo najviac približujúcej cene tohto predmetu vlastníctva. Ďalej okresný súd rozsudok odôvodnil tým, že sťažovateľom v čase postúpenia pohľadávky a v čase konania dražby nebolo a nemohlo byť zrejme, z čoho pozostáva vymáhaná suma, a to zvlášť, čo sa týka úrokov a ďalších poplatkov, keďže túto skutočnosť žalovaní spresňovali až počas konania. Súd bol toho názoru, že napriek postúpeniu pohľadávky sa nezmenil charakter úveru, t. j. išlo naďalej o hypotekárny úver, ktorý nemá charakter spotrebiteľského úveru. Neoznámenie presných informácií týkajúcich sa vymáhaného zostatku úveru voči sťažovateľom však podľa neho prinajmenšom nesvedčí o konaní v súlade s dobrými mravmi.

13. Krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietol. Podľa krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva na ochranu obydlia sťažovateľov, pretože z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom dražby, ako jediná neslúžila na bývanie. Sťažovatelia mali v čase konania dražby prihlásený trvalý pobyt v R., pričom podľa názoru odvolacieho súdu sťažovateľka sama v konaní potvrdila, že sa na tejto adrese zdržiavala. Podhodnotená cena nehnuteľností znaleckým posudkom nemá podľa krajského súdu za následok neplatnosť dražby, tak ako to konštatoval okresný súd, ale má za následok vznik nároku na náhradu škody od znalca za predpokladu, že sú splnené zákonné predpoklady. Ďalej krajský súd skonštatoval, že okresný súd správne dospel k záveru o určení výšky dlhu sťažovateľov a absencii spotrebiteľského charakteru hypotekárneho úveru s poukazom na § 1 ods. 2 písm. a) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z. z.“) (zákon sa nevzťahuje na zmluvy o poskytnutí úveru na účely nadobudnutia existujúcich alebo projektovaných nehnuteľností, dodatočné alebo ďalšie stavebné úpravy dokončených stavieb alebo ich údržbu).

14. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľov ako neprípustné odmietol. Podľa najvyššieho súdu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zo strany krajského súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorým by sa sťažovateľom znemožnilo uplatňovať im patriace práva. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd uviedol, že (a) sťažovatelia nevymedzili, resp. nesprávne vymedzili rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odkloniť odvolací súd, a preto dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny prieskum; (b) v prevažnej časti dovolania podľa najvyššieho súdu namietali sťažovatelia správnosť skutkových zistení súdov ako výsledok hodnotenia dôkazov, (c) v časti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP neuviedli právnu otázku, ktorá by bola

v rozhodovacej praxi riešená rozdielne, a neuviedli rozhodnutia, v ktorých vidia rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

15. Sťažovatelia predovšetkým argumentujú, že súdy z aplikácie nesprávne vylúčili spotrebiteľské právo, čím sťažovateľom znemožnili uplatnenie dôležitých práv s dopadom na stratu nehnuteľnosti cenovo neporovnateľnej s ich dlhom a veľkého významu pre ich súkromný život. Tým, že súdy vylúčili spotrebiteľské právo, súdy sa úplne vyhli dôležitej povinnosti vyrovnáť sa s neprijateľnými zmluvnými podmienkami v zmysle ustanovení smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13/EHS“), Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z. z.“). Podľa sťažovateľov súdy rozhodli v rozpore s viacerými rozhodnutiami súdov vrátane ústavného súdu, Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) a najvyššieho súdu.

16. Ďalej namietajú neprimeranosť a neproporcionalitu vykonanej dražby, absenciu priznania zvýšenej ochrany pri dobrovoľnej dražbe nehnuteľností slúžiacej na zabezpečovanie základných sociálnych potrieb, absenciu vysporiadania sa s porušením procesných ustanovení v dražobnom konaní – absencia odpovedí na základné právne otázky ovplyvňujúce výsledok konania a nedostatočné odôvodnenie napadnutých rozhodnutí.

17. Sťažovatelia opakovane uvádzajú, že sedem a pol roka splácali úver po 108 eur mesačne, ktorý bol poskytnutý vo výške 14 852,44 eur. Podľa sťažovateľov je nemysliteľné, že za viac než 7 a pol roka by takmer vôbec neklesla istina pohľadávky, resp. klesla iba o 1 850,76 eur, keďže za túto dobu sťažovatelia banke uhradili sumu vo výške 8 659,55 eur. Sťažovatelia súčasne uhradili vymáhajúcej spoločnosti AKROPOLIS invest s. r. o. ďalších 5 500 eur. Z uvedeného teda vyplýva, že sťažovatelia v súhrne uhradili banke, resp. vymáhajúcej spoločnosti sumu vo výške 14 159,55 eur. Rozdiel medzi výškou poskytnutého hypotekárneho úveru a plnenia zo strany sťažovateľov predstavuje 692,89 eur. Počas súdneho konania bol zo strany sťažovateľov okresnému súdu predložený znalecký posudok, z ktorého vyplýva, že predmetné nehnuteľnosti, ktoré boli vydražené v sume 28 200 eur, mali podľa znaleckého posudku skutočnú obvyklú cenu 84 700 eur.

18. Sťažovatelia považujú za neakceptovateľné, aby sa v demokratickom štáte viedla dražba nehnuteľností ohodnotených na 84 700 eur pre neporovnateľne nižší dlh. Tiež poukazujú na uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 23/2014, v ktorom sa kladie dôraz na proporcionalitu medzi vymáhanou pohľadávkou a draženou nehnuteľnosťou.

19. Súdy podľa sťažovateľov neprihliadli na skutočnosť, že účel úveru je vymedzený ako splatenie úveru, a nevysporiadali sa ani so skutočnosťou, že úverová zmluva je spotrebiteľskou zmluvou podľa zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa platného v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (ďalej len „zákon č. 634/1992 Zb.“). Úverovú zmluvu je totiž nutné považovať za typovú zmluvu uzatvorenú medzi bankou ako silnejšou stranou a fyzickou osobou, pričom je zřejmé, že sťažovatelia nemali možnosť ovplyvniť jej obsah.

Súdy rovnako nepristúpili k posúdeniu platnosti dohody o splátkach, o ktorej niekoľkokrát sťažovatelia uviedli, že bola podpísaná pod hrubým nátlakom.

20. Sťažovatelia namietajú záver odvolacieho súdu, ktorý konštatoval, že nemohlo dôjsť k zásahu do ústavného práva sťažovateľov na ochranu obydlia, keďže dotknutá nehnuteľnosť ako jediná sťažovateľom neslúžila na bývanie. Podľa názoru sťažovateľov nie je ústavnokonformné stotožňovať právo na ochranu obydlia s trvalým pobytom namiesto uprednostnenia reálneho pobytu tej-ktorej osoby.

21. Porušitelia sa podľa nich nesprávne vysporiadali s ich argumentmi, judikatúrou a odbornými názormi prezentovanými počas súdneho konania, pričom pri rozhodovaní, ktoré z pohľadu odôvodnenia podľa nich nespĺňa ústavné a medzinárodné štandardy pre riadne, kvalitné a presvedčivé odôvodnenie, nemožno hovoriť o naplnení práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnených osôb a repliky sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

22. Najvyšší súd sa k podanej ústavnej sťažnosti vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu z 27. októbra 2022 – vyjadrením JUDr. Martiny Valentovej, členky senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

23. Vo svojom vyjadrení najvyšší súd zdôraznil, že pre posudzovanie dovolacieho dôvodu sú striktné určujúce rozsah a obsah dovolania a napadnutého rozsudku. V prejednávanej veci pristupoval k dovolaniu sťažovateľov v rovine pokúsiť sa porozumieť jeho textu ako celku, ale nie dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Sťažovateľom, povinne zastúpeným kvalifikovaným právnym zástupcom, nič nebránilo naformulovať dovolacie dôvody jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom tak, aby umožnili najvyššiemu súdu nielen relevantne posúdiť, či vo vzťahu k nim je daná prípustnosť dovolania, ale aj namietania, ktoré predniesli až pred ústavným súdom v podanej ústavnej sťažnosti.

III.2. Vyjadrenie dražobnej spoločnosti a spoločnosti AKROPOLIS invest s. r. o.:

24. Dňa 20. októbra 2022 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie dražobnej spoločnosti a spoločnosti AKROPOLIS invest s. r. o., ktoré s podanou ústavnou sťažnosťou v celom rozsahu nesúhlasia a napadnuté uznesenie a postup najvyššieho súdu považujú za zákonné a vecne a právne správne.

25. Vo svojom vyjadrení namietajú, že súdy posudzovali charakter úverovej zmluvy (celkom v piatich rozhodnutiach), pričom konštatovali, že nejde o zmluvu o spotrebiteľskom úvere s poukazom na § 1 ods. 2 písm. a) zákona č. 258/2001 Z. z. Odvolávajú sa na znalecký posudok č. 48/2013, v ktorom sa uvádza, že *«obhliadkou nehnuteľnosti bolo zistené, že ohodnocovanou nehnuteľnosťou je „PENZIÓN – ubytovacia a pohostinská prevádzka“ – objekt, ktorý bol pôvodne rodinným domom až do roku 2002, kedy dňa 18.12.2002 bolo rozhodnutím Okresného úradu – odboru ZP v R. dodatočne povolená „zmena užívania rod. domu na ubytovaciu a pohostinnú prevádzku“.*». Podľa ich názoru je vysoko

pravdepodobné, že úver sťažovateľa použili na svoju podnikateľskú činnosť, a preto je otázne, či ide o zmluvu spotrebiteľskú zmluvu s ohľadom na § 52 ods. 4 OZ, podľa ktorého je spotrebiteľom osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

26. Dotknuté zúčastnené osoby tvrdia, že znalecký posudok zaslali sťažovateľom v lehote určenej § 12 ods. 4 zákona č. 572/2002 Z. z. K podhodnoteniu nehnuteľností uvádzajú, že dražobník je v zmysle § 12 ods. 1 zákona č. 572/2002 Z. z. povinný zaistiť ohodnotenie nehnuteľností znaleckým posudkom, čo splnili. Sám dražobník totiž nedisponuje odbornými znalosťami potrebnými pre ohodnotenie nehnuteľností. Medzi jeho zákonné povinnosti nepatrí ani ohodnotenie nehnuteľností ani kontrola správnosti záverov znalca uvedených v znaleckom posudku. Zároveň súhlasia so záverom krajského súdu, ktorý konštatoval, že ani prípadné podhodnotenie nie je porušením zákona č. 572/2002 Z. z., ale má za následok len vznik nároku na náhradu škody od znalca.

27. Ani prípadné chyby v počítaní pri výpočte výšky pohľadávky nemajú za následok neplatnosť dražby, ale len vznik nároku sťažovateľov na vydanie bezdôvodného obohatenia. Tvrdia však, že pohľadávka bola vypočítaná správne. Sťažovatelia sa podľa nich v úverovej zmluve zaviazali platiť okrem splátok istiny aj úrok dohodnutým spôsobom, ktorý bol v deň podpisu úverovej zmluvy vo výške 7,3 % p. a. Výška úroku ako odplaty za poskytnutie úveru sa pritom vždy počíta z nesplatennej časti poskytnutej istiny ku dňu konkrétnej splátky. Rovnako bolo v úverovej zmluve dohodnuté oprávnenie pôvodného veriteľa účtovať úrok z omeškania v prípade omeškania sťažovateľov so platením úveru či splátky úveru vo výške sadzieb určených pôvodným veriteľom. Sťažovatelia sa zaviazali uhradiť aj všetky náklady súvisiace s realizáciou záložného práva.

28. V súvislosti s namietaným porušením práva na ochranu obydlia a práva na slobodné podnikanie zúčastnené osoby uvádzajú, že zákon č. 572/2002 Z. z. pracuje v § 16 a § 21 s pojmom trvalý pobyt, a preto jediná relevantná informácia v procese dražby pre dražobníka bola, či má osoba v predmete dražby hlásený trvalý pobyt. Podstatou ústavnej ochrany obydlia je odlišiť zásahy do nedotknuteľnosti obydlia, ktoré sú dovolené, od neoprávnených zásahov do obydlia. Počas celého procesu dražby neprišlo z ich strany k akémukoľvek zásahu, ktorý by bol v rozpore s ústavou či iným právnym predpisom. Z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci C-34/13 Kušionová proti Smart Capital podľa nich vyplýva, že v každej civilizovanej právnej krajine sa v prípade neplatenia záväzkov môže záložný veriteľ uspokojiť aj z predaja obydlia. Strata obydlia je akceptovateľná, pokiaľ ju je možné objektívne kontrolovať – napríklad súdnym prieskumom.

29. Odvolací súd podľa názoru sťažovateľov neaplikoval žiadne „nové“ ustanovenie, a preto nejde o „prekvapivé“ rozhodnutie. Rovnako najvyšší súd sa podľa ich názoru jasne, zrozumiteľne a logicky vysporiadal s tvrdeniami sťažovateľov a z tohto dôvodu možno konštatovať ústavnoprávnu akceptovateľnosť napadnutého uznesenia, ktoré nemožno považovať ani za formalistické, neodôvodnené či arbitrárne rozhodnutie. Ústavnej sťažnosti sťažovateľov navrhujú nevyhovieť.

III.3. Vyjadrenie vydražiteľky ako zúčastnenej osoby:

30. Podľa vydražiteľky sa najvyšší súd s dovolacími námietkami sťažovateľov rozsiahlo vysporiadal. Sťažovatelia podľa jej názoru nemali postavenie spotrebiteľov v zmluvách, ktoré predchádzali vykonaniu dobrovoľnej dražby. Uvedené odôvodňujú tým, že pôvodný úver od Prvej stavebnej sporiteľne, a. s., bol podľa nej použitý na rekonštrukciu nehnuteľnosti s cieľom zmeny účelu užívania predmetnej nehnuteľnosti – pôvodne rodinného domu na podnikateľské aktivity. Uvádza, že tento úver bol teda čerpaný pre účely začatia výkonu podnikateľskej činnosti zo strany sťažovateľov, a ako taký preto nemohol mať spotrebiteľský charakter. Následne bol tento úver refinancovaný úverom poskytnutým bankou, čo však nič nemení na tom, že ani táto úverová zmluva nemôže mať spotrebiteľský charakter.

31. Vydražiteľka uvádza, že nehnuteľnosti vydražila na dobrovoľnej dražbe 15. októbra 2013. Od tejto doby sťažovatelia nehnuteľnosti prenajímajú na krátkodobé bývanie a v nehnuteľnosti prevádzkujú pohostinstvo. Nerešpektujú pritom ani neodkladné opatrenie nariadené okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/36/2020, ktorým im bol uložený zákaz prenajímania a vykonávania pohostinskej činnosti.

32. Napokon vydražiteľka zdôraznila, že prípadné zrušenie napadnutého uznesenia by spôsobilo jedine prolongáciu zásahu do ústavných práv vydražiteľky, ďalšie obohacovanie sa sťažovateľov a predĺženie stavu právnej neistoty.

33. Československá obchodná banka, a. s., sa k podanej ústavnej sťažnosti nevyjadrila.

III.4. Replika sťažovateľov:

34. K vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovatelia uvádzajú, že v podanom dovolaní bolo výslovne uvedené, že nesúhlasia s názorom súdov, že úver nemá spotrebiteľský charakter, keďže finančné prostriedky neboli použité na kúpu nehnuteľnosti a ani na jej rekonštrukciu. Táto námietka bola súčasťou dovolania, pritom najvyšší súd sa k nej ani len okrajovo nevyjadril. Napadnuté uznesenie považujú za nedostatočne odôvodnené, pričom najvyšší súd nevyčerpal predmet dovolacieho konania v súlade s obsahom podaného dovolania a ako bol v dovolaní vymedzený.

35. Sťažovatelia považujú vysporiadanie sa s otázkou ich statusu ako spotrebiteľov, ako aj aplikáciou príslušných právnych noriem na ich ochranu za otázku, ktorá bola otázkou základnou, fundamentálnou a určujúcou priebeh samotného konania. K tejto námietke sťažovateľov sa najvyšší súd nevyjadril, a preto aj z tohto dôvodu došlo konaním a postupom najvyššieho súdu k porušeniu ich práva na spravodlivý proces.

36. K vyjadreniu spoločnosti AKROPOLIS invest s. r. o. uvádzajú, že lehota na vyjadrenie im márne uplynula, a preto nie je možné právne ani skutkové argumenty tejto zúčastnenej osoby nahradiť vyjadrením inej zúčastnenej osoby. Vyjadrenie zúčastnených osôb je podľa sťažovateľov zmätočné, pretože ich nie je možné v tomto konaní stotožňovať, keďže majú v konaní odlišné postavenie.

37. Sťažovatelia zdôrazňujú, že v úverovej zmluve sú obaja uvedení ako fyzické osoby, pritom je potrebné zdôrazniť, že sťažovateľ 1 nebol živnostníkom a ani spoločníkom či konateľom v právnickej osobe, čo súdy nevzali do úvahy. Pokiaľ ide o ostatné argumenty

zúčastnených osôb, podľa sťažovateľov jednotlivé porušenia ich práv nadväzne so sebou súvisia – kľúčové bolo posúdenie spotrebiteľskej povahy úverovej zmluvy.

38. Právne, ako aj skutkové argumenty uvádzané vydražiteľkou sú podľa sťažovateľov zjavne účelové – plné poloprávd a vecí vytrhnutých z kontextu. Takým je aj tvrdenie vydražiteľky, že rekonštrukcia nehnuteľnosti sťažovateľov bola realizovaná s cieľom zmeny účelu jej užívania. K tomuto záveru mala vydražiteľka dospieť výlučne na základe svojej subjektívnej úvahy bez akéhokoľvek vykonaného dokazovania o tejto otázke. Súdny (a to ani najvyšší súd) neposkytl sťažovateľom ochranu, keď postupovali prísne formalisticky, ba priam rigidne. Navrhujú, aby ústavný súd vyhovel ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej bola prijatá na ďalšie konanie.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

IV.1.1. K nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia:

39. Ústavný súd v uznesení z predbežného prerokovania posudzovanej veci poukázal na záver najvyššieho súdu, že nedostatočné odôvodnenie nepredstavuje dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení poukazoval na to, že z bodu 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia nič také nevyplýva a že tento záver z napadnutého uznesenia nemožno vyvodit'.

40. Ústavný súd vzhľadom na túto námietku poukazuje na bod 9.3 napadnutého uznesenia, kde najvyšší súd uvádza: *«Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní... Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku...»* (zvýraznenie pridané ústavným súdom, pozn.).

41. V bode 9.5 napadnutého uznesenia najvyšší súd ďalej vysvetľuje: *«Pokiaľ „postupom súdu“ nie je „finálny /meritórny produkt“ prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia – jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol...»* (zvýraznenie pridané ústavným súdom, pozn.).

42. S ohľadom na uvedené ústavný súd považoval za vhodné upriamiť pozornosť najvyššieho súdu na svoju ustálenú judikatúru (napr. IV. ÚS 443/2020 alebo IV. ÚS 372/2020), z ktorej vyplýva, že *„tento právny názor už bol prekonaný rozhodovacou činnosťou samotného*

najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 6Cdo/10/2019, 3Cdo/219/2018, 4Cdo/77/2019). Ústavný súd takisto zastáva názor, že nedostatočná kvalita súdneho rozhodnutia, ktorého odôvodnenie nezodpovedá procesným požiadavkám práva na spravodlivý proces, môže byť predmetom dovolacieho prieskumu v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP...“. Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je teda potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktorého súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018).

43. Bez ohľadu na uvedené však ústavný súd poukazuje na to, že sám najvyšší súd ním prezentovanú judikatúru neaplikoval a rozhodnutie odvolacieho súdu z hľadiska namietanej vady nedostatočného odôvodnenia preskúmal (minimálne čiastočne), pretože v bode 10 napadnutého uznesenia konštatuje, že „... nezistil také nedostatky v postupe súdov nižších inšancií, ktoré by odôvodňovali záver, že ich výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia zmätočné...“, a v bode 11 napadnutého uznesenia ďalej uvádza: „Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu žalobcov. Odvolací súd dal jednoznačnú odpoveď na podstatnú odvolaciu argumentáciu. Odvolací súd uviedol, aké právne predpisy pre posúdenie veci použil, vysvetlil, akými právnymi úvahami sa spravoval a dostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie tak, aby neboli pochybnosti o právnom posúdení. Námietka žalobcov 1/ a 2/, že odvolací súd sa nezaoberal argumentami o nemožnosti pôvodných vlastníkov žalobcov, v zákonom stanovenej lehote pred dražbou, podať námietky voči znaleckému posudku, nie je dôvodná. Súd sa zaoberali skutočnosťou, že žalobcom bola viackrát doručená výzva na ocenenie nehnuteľnosti, žalobkyňa 2/ samotná požiadala o preloženie termínu ocenenia nehnuteľnosti z dôvodu, že sú v nej ubytovaní hostia a dospeli tak k záveru, že námietka žalobcov 1/ a 2/ o nevedomosti žalobcov s oceňovaním nehnuteľnosti je preto nedôvodná. Odvolací súd sa zaoberal aj námietkou podhodnotenia ceny nehnuteľnosti určenej znaleckým posudkom, pričom uviedol, že nemôže byť dôvodom neplatnosti dražby...“

44. Ak teda najvyšší súd napriek ním uvádzanej rozpornej judikatúre prípadný nedostatok odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia preskúmal, potom nevyhnutne nemuselo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 333/2021 uviedol, že pokiaľ v dovolacom konaní dovolatelia namietajú nedostatok odôvodnenia odvolacieho súdu vo vzťahu ku konkrétnym právnym/skutkovým otázkam, potom úlohou dovolacieho súdu bolo preskúmať, či:

- sú námietky dovolateľov podstatné, a to s ohľadom na stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04); a

- ak ide o také námietky, ktoré majú podstatný význam, či sa s týmito námietkami odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal, a to ústavne súladným spôsobom.

45. Úlohou ústavného súdu potom bolo posúdiť, či najvyšší súd túto povinnosť splnil (pri rozlíšení dôvodu prípustnosti dovolania jednak podľa § 420 a jednak podľa § 421 ods. 1

CSP), pričom uvedené posudzoval v rozsahu, v akom splnenie tejto povinnosti namietali sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

46. Sťažovatelia v úvode podanej ústavnej sťažnosti (v časti „*Stručné a výstižné zdôvodnenie podania ústavnej sťažnosti*“ – bod 9) uvádzajú: „... *Konanie banky, nebankovej spoločnosti, dražobnej spoločnosti, ale aj všeobecných súdov je možné kumulatívne označiť ako denegatio iustitiae v rôznych podobách. Zmluva o hypotekárnom úvere bola posúdená ako nespotrebitel'ská pri absolútnej ignorancii právnych predpisov upravujúcich ochranu spotrebiteľa. Smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ako keby vôbec neexistovala. Súdym odmietli prieskum neprijateľných zmluvných podmienok a neplatnosti zmluvy o hypotekárnom úvere. To všetko za situácie, že Slovenská republika už bola členským štátom Európskej únie.*“ Ako zásadné porušenie svojich práv vnímajú nepriznanie statusu spotrebiteľov od počiatku súdneho konania a neposkytnutie náležitej právnej ochrany, a to počnúc posúdením neprijateľných zmluvných podmienok v zmluve o hypotekárnom úvere až po neposkytnutie potrebnej ochrany v rámci procesu dobrovoľnej dražby.

47. Pokiaľ ide o tieto námietky sťažovateľov, bolo nevyhnutné v prvom rade posúdiť, či tieto námietky boli adresované aj najvyššiemu súdu v podanom dovolaní:

- na strane 6 podaného dovolania sťažovatelia poukazujú na to, že sa súdy (ani okresný súd a ani krajský súd) nevysporiadali s ich námietkou týkajúcou sa neprimerane vysokých úrokov dohodnutých v dohode o splátkach (s ohľadom na dobré mravy, ale aj skutočnosť, že podľa ich názoru má dohoda o splátkach dokázateľne spotrebiteľský charakter). Rovnako sa súdy podľa nich nevyjadrili k ich námietke, že sa úročila už úročená suma;

- na strane 12 podaného dovolania sťažovatelia konštatujú, že úver bol čerpaný iba z dôvodu refinancovania stavebného úveru, a preto nesúhlasia s názorom súdov nižšieho stupňa, že takýto typ hypotekárneho úveru nemá spotrebiteľský charakter, keďže finančné prostriedky od OTP banky neboli použité na kúpu nehnuteľnosti ani na jej rekonštrukciu;

- na strane 18 podaného dovolania sťažovatelia poukazujú na to, na čo mal podľa nich súd prihliadnuť aj bez žalobnej argumentácie. Uvádzajú, že ak k vyvolaniu splatnosti pohľadávky a spusteniu mechanizmu výkonu záložného práva prispela zmluvná podmienka, ktorá je neprijateľná (napr. nekalý dojednaný default, splátka obsahujúca časť plnenia z neprijateľnej podmienky a pod.), potom je dôležité zodpovedať otázku, či sa dražbou neporuší právo dlžníka na ochranu pred takými neprijateľnými podmienkami. Podľa sťažovateľov nerozhoduje výška plnenia z neprijateľnej podmienky, pretože dražba na plnenie z neprijateľnej podmienky je absolútne neprijateľná bez ohľadu na výšku plnenia. Len samotná skutočnosť, že súd dospeje k záveru o neprimeranosti výkonu záložného práva až po jeho začatí, podľa sťažovateľov nemá mať principiálne za následok výsledok iný ako ten, že sa v neprimeranom výkone nesmie pokračovať, prípadne, že je produkt takéhoto procesu (dražba) neplatný. Poukazujú pritom na uznesenie č. k. PL. ÚS 23/2014, nález č. k. II. ÚS 237/2011 a uznesenie č. k. II. ÚS 261/2013.

48. Uvedené ústavný súd uvádza aj s ohľadom na vyjadrenie najvyššieho súdu k podanej ústavnej sťažnosti, kde ten argumentoval rozsahom a dôvodmi podaného dovolania (teda

naznačoval, že spotrebiteľský charakter nemohol preskúmať, pretože nebol sťažovateľmi v dovolaní namietaný). Je však zrejmé, že sťažovatelia ochranu spotrebiteľa zdôrazňovali a domáhali sa jej (možno povedať, že v priebehu celého konania), pričom sčasti v podanom dovolaní poukazovali na nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a sčasti namietali aj nesprávne právne posúdenie.

49. Úlohou najvyššieho súdu, pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, a teda porušenie práva sťažovateľov na spravodlivý súdny proces odvolacím súdom, bolo v prvom rade zistiť, či tieto námietky boli z hľadiska rozhodovacieho procesu podstatné (pozri už spomínaný nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 333/2021), a svoje závery náležite odôvodniť.

50. Sťažovatelia tvrdia, že krajský súd v skutkovej rovine svoje závery artikuloval na základe účelu úveru, ktorý nebol správny, a to so zásadným dopadom na výsledok sporu. Pre zmenu v právnej rovine mal potom vysvetliť, z akých dôvodov neaplikoval spotrebiteľské právo určené na iné úvery a pôžičky pre spotrebiteľov, než sú spotrebiteľské úvery, a to vo svetle na to dopadajúcej právnej úpravy účinnej v čase vzniku zmluvy a ktorej pôsobnosť dopadá na typovú agendu [§ 23a, § 53 OZ].

51. Otázka, či sú sťažovatelia v posudzovanej veci spotrebiteľmi, a preto im je nevyhnutné priznať tomuto postaveniu zodpovedajúcu právnu ochranu, bola otázkou nielen podstatnou, ale zásadnou, a to natoľko, že bez jej zodpovedania nebolo možné správne zodpovedať ostatné právne otázky. Ako totiž vyplýva z judikatúry nielen Súdneho dvora, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), práve v prípadoch, keď hrozí strata obydlia, je ochrana spotrebiteľa ešte podstatnejšia. Napriek tomu najvyšší súd tejto argumentácii sťažovateľov nevenoval pozornosť (treba pritom zdôrazniť, že aj v prípade, ak ich nepovažoval za podstatné, tento záver mal rovnako aspoň stručne zdôvodniť). Námietky sťažovateľov pritom neposudzoval ani z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (t. j. z pohľadu namietaného nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu), ani z hľadiska § 421 CSP (keď sťažovatelia namietajú nesprávne právne posúdenie, pretože spotrebiteľská právna úprava nebola aplikovaná).

52. Sťažovatelia požadovali, aby najvyšší súd posúdil, či krajský súd zodpovedal (a ak, tak či dostatočne a ústavne súladným spôsobom) tieto otázky:

- či sťažovatelia boli súdmi považovaní za spotrebiteľov;
- či súdy pri posudzovaní aplikácie zákona č. 258/2001 Z. z. vzali do úvahy účel poskytovaného úveru;
- ak na sťažovateľov nedopadali predpisy o spotrebiteľských úveroch (najmä zákon č. 258/2001 Z. z.), avšak sú spotrebiteľmi, či zo strany súdov boli posúdené neprijateľné zmluvné podmienky, a to aj s dopadom na proces dobrovoľnej dražby, ktorým boli zbavení vlastníctva nehnuteľnosti, o ktorej tvrdia, že je ich obydliem;
- ak neboli považovaní za spotrebiteľov, potom z akých dôvodov boli vylúčení spod ochrany ostatných noriem spotrebiteľského práva (vrátane najmä smernice 93/1/EHS, Občianskeho zákonníka a zákona č. 634/1992 Zb.).

53. S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľmi predstretá otázka týkajúca sa ich ochrany ako spotrebiteľov a ich námietka, že na túto argumentáciu odvolací súd nereagoval, bola a je takou otázkou, ktorá si vyžadovala špecifickú odpoveď zo strany najvyššieho súdu, a ten preto porušil práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď na jej zodpovedanie rezignoval (výrok 1 tohto nálezu). Napadnuté uznesenie totiž túto argumentáciu sťažovateľov nijakým spôsobom nereflektovalo.

54. Ústavný súd uznesením z predbežného prerokovania odmietol ústavnú sťažnosť vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, a preto predmetom skúmania ústavného súdu bolo len napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. Pretože vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému neposkytnutiu ochrany spotrebiteľa ústavný súd konštatoval absenciu akéhokoľvek odôvodnenia zo strany najvyššieho súdu, je zrejmé, že z jeho strany nemohlo dôjsť k nesprávnemu právnemu posúdeniu. Posúdenie, či a ako posúdil tieto námietky sťažovateľov krajský súd, bude úlohou najvyššieho súdu po vrátení veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

IV.1.2. K argumentácii najvyššieho súdu, že sťažovatelia nedostatočne vymedzili rozhodnutia, od ktorých sa mal krajský súd odkloniť:

55. V bode 31 a nasl. napadnutého uznesenia najvyšší súd zhrnul, že nie je oprávnený uskutočniť meritórny dovolací prieskum, pretože sťažovatelia v podanom dovolaní podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevymedzili, resp. nesprávne vymedzili rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odkloniť odvolací súd.

56. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na nález č. k. III. ÚS 127/2021, kde ústavný súd konštatoval, že povinnou obsahovou náležitosťou dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci nie je uvedenie konkrétnych rozhodnutí (judikatúry) dovolacieho súdu. Podľa ústavného súdu: *«Ustanovenie § 421 ods. 1 CSP nemožno interpretovať a uplatňovať tak, že zakotvuje povinné obsahové náležitosti dovolania. Obligatórne náležitosti dovolania upravuje § 428 CSP, ktorý okrem iného ukladá dovolateľovi povinnosť uviesť v dovolaní dovolacie dôvody, teda „z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne“. Následne ustanovenie § 432 CSP vyžaduje vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 CSP (odôvodnenému nesprávnym právnym posúdením veci), aby dovolateľ uviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Označenie konkrétnych rozhodnutí (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle ustanovenia § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (m. m. III. ÚS 76/2021).»*

57. Pokiaľ ide o posudzovanie prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ústavný súd poukazuje aj na svoje závery uvedené v náleze č. k. I. ÚS 51/2020: *«Skúmanie prípustnosti dovolania je tak vecou dovolacieho súdu, ktorý ale nie je viazaný jeho vymedzením (§ 419 CSP - ak to zákon pripúšťa). Povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť*

dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ. Situácia dovolateľa sa totiž môže v priebehu dovolacieho konania meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde riešená a medzičasom k jej vyriešeniu došlo. V tomto prípade sa prípustnosť dovolania zmení počas konania. Dokonca treba pripustiť aj to, že dovolateľ vymedzí prípustnosť eventuálne, pokiaľ má pochybnosť o tom, ako interpretovať pojem „ustálená rozhodovacia prax“. Dovolanie tak bude prípustné aj vtedy, ak napríklad dovolateľ prípustnosť odôvodnil odklonom od ustálenej praxe najvyššieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP], no najvyšší súd zistí, že v skutočnosti nejde o odklon, ale o nejednotnosť takejto praxe [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP]. Tiež nemožno akceptovať taký výklad, že najvyšší súd by nemohol pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil. Rozhodnutia najvyššieho súdu jednak nie sú systematicky nikde usporiadané a publikované, a preto ich znalosť je často len otázkou náhody. Situácia je o to náročnejšia, ak najvyšší súd vo svojej judikatúre (sp. zn. 3 Cdo 6/2017) pripúšťa, aby sa za ustálenú rozhodovaciu prax považovali aj nepublikované rozhodnutia, alebo dokonca aj jednotlivé, dosiaľ nepublikované rozhodnutia, pokiaľ neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali...»

58. Tieto závery ústavného súdu je potrebné aplikovať vo vzťahu k námietke sťažovateľov namietajúcich neprimerane vysoký úrok dohodnutý v dohode o splátkach, ale tiež úrok z omeškania z neplatených zmluvných úrokov (t. j. že sa úročila už úročená suma), pričom poukazujú na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 35Odo/101/2002. Najvyšší súd sa touto dovolacou námietkou nezaoberal, a to s poukazom na to, že ide o rozhodnutie českého najvyššieho súdu, ktoré podľa najvyššieho súdu nemožno zahrnúť pod pojem ustálenej súdnej praxe v zmysle § 421 ods. 1 CSP (bod 26.1 odôvodnenia napadnutého uznesenia).

59. Keďže najvyšší súd dovolanie odmietol ako neprípustné nielen z dôvodu, že sťažovateľmi označené rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky nevyhodnotil ako rozhodnutie, odklon od ktorého možno považovať za naplnenie podmienky uvedenej v § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale logicky aj pre v dovolaní absentujúce označenie možných ďalších rozhodnutí dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd mal odkloniť, dospel ústavný súd k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu porušuje základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu). V dôsledku odmietavého výroku napadnutého uznesenia totiž najvyšší súd nedal odpoveď na právnu otázku nastolenú v dovolaní.

IV.1.3. K absencii právnej otázky v podanom dovolaní:

60. Sťažovatelia ďalej v podanej ústavnej sťažnosti namietajú neposkytnutie náležitej právnej ochrany neprihliadnutím na neprimeranosť a neproporcionalitu vykonanej dražby, ako aj absenciu vysporiadania sa s porušením ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. (absencia odpovedí na základné právne otázky ovplyvňujúce výsledok konania). Podľa najvyššieho súdu sťažovatelia v prevažnej časti dovolania namietali správnosť skutkových zistení súdov ako výsledok hodnotenia dôkazov, ktoré nie je oprávnený prehodnocovať, pretože je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd.

61. Ústavný súd v uznesení z predbežného prerokovania naznačil, že podrobí ústavnému prieskumu napadnuté uznesenie s ohľadom na vlastnú judikatúru, podľa ktorej: *«Namietaná právna otázka môže vyplynúť z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (IV. ÚS 443/2020, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 80/2021, IV. ÚS 62/2022).»*

62. Najvyšší súd absenciu vymedzenia relevantnej otázky vytkol sťažovateľom aj vo vzťahu k ich námietke, že bolo porušené ich základné právo na ochranu obydlia, keď v bode 28 napadnutého uznesenia uvádza: *„Žalobcovia 1/ a 2/ namietajú, že výkonom dobrovoľnej dražby došlo k zásadnému porušeniu práva na rešpektovanie obydlia, zároveň uvádzajú, že pre porušenie tohto práva nie je dôležité, či v predmetnej nehnuteľnosti majú žalobcovia prihlásený trvalý pobyt alebo nie, pričom poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/279/2012. Dovolací súd poznamenáva, že v cit. rozhodnutí sa najvyšší súd zaoberá všeobecne tým, čo sa považuje za obydlie, avšak vychádzajúc už z vyššie uvedených zákonných požiadaviek prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolatelia neuviedli právnu otázku, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť.“*

63. *Aj v tomto prípade je potrebné v prvom rade zistiť, ktorý záver krajského súdu v napadnutom rozsudku bol tým záverom, ktorý sťažovatelia touto argumentáciou namietajú. Na strane 9 podaného dovolania odkazujú na bod 63 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, kde krajský súd uviedol: „... nemohlo dôjsť u žalobcov v danom prípade so zreteľom na vyhodnotenie skutkového stavu, ako aj právne posúdenie veci k zmareniu práva na ochranu obydlia žalobcov, nakoľko z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom dražby ako jediný žalobcom neslúžila na bývanie, čím k zásahu do ústavného práva žalobcov na ochranu obydlia (najmä žalobkyne v 2. rade) nedošlo, a to aj so zreteľom na rodinné väzby v danej obci, keďže z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobcovia boli v čase postúpenia pohľadávky a konania dražby prihlásení aj na trvalý pobyt v Rožňave, ul. Komenského 6, spolu s deťmi, pričom žalobkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že si tam chodila pre veci, ako aj preberať zásielky asi dvakrát do mesiaca, čím sa aj reálne rodina žalobkyne na adrese trvalého pobytu zdržiavala, aj keď žalobkyňa mala prechodný pobyt na inej adrese.“*

64. Dovolaciu otázku spätú s týmto sťažovateľmi namietaným názorom krajského súdu možno nájsť na strane 10 podaného dovolania, kde sťažovatelia uvádzajú: *„Z judikatúry ústavného*

súdu aj Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pri posudzovaní, či ide o obydlie chránené Ústavou SR, resp. Dohovorom, nie je možné prihliadať iba na formálno-právne skutočnosti, ale je potrebné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu. Preto nie je podstatnou otázkou, či obydlie spĺňa stavebno-technické požiadavky, či bolo postavené legálne, či je užívané legálne, ani či je jeho užívateľ prihlásený na trvalý pobyt v tomto obydli. Podstatná je predovšetkým skutočnosť, či je fakticky ako obydlie jeho obyvateľmi užívané. Preto je za obydlie potrebné považovať aj príbytky v nelegálne zriadených rómskych osadách, ktoré nespĺňajú stavebno-technické, hygienické a ďalšie požiadavky na stavby určené na bývanie.“ (podčiarknutý text bol takto zvýraznený aj v podanom dovolaní, pozn.).

65. Podľa názoru ústavného súdu aj tu najvyšší súd pochybil, keď právnu otázku „nenašiel“, pretože tá podľa ústavného súdu z textu vyplýva. Sťažovatelia považovali za podstatné zodpovedanie otázky, či je pre posúdenie toho, kde má osoba obydlie, dôležité to, kde má táto osoba trvalý pobyt. Práve vo vzťahu k posúdeniu tejto otázky potom sťažovatelia odkazujú na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/279/2012 zo 14. novembra 2013.

66. Otázka, kde mali sťažovatelia svoje obydlie v čase výkonu dobrovoľnej dražby, je nepochybne otázkou skutkovou, pretože odpoveď na ňu je odpoveď na otázku „čo je“. Otázka, či absencia trvalého pobytu na určitej adrese musí nevyhnutne znamenať, že bývanie na takej adrese nemožno považovať za obydlie takto dotknutej osoby, je už však otázkou právnou, pretože odpoveď na túto otázku je odpoveď na otázku „čo má byť“.

67. Aj v tomto prípade ústavný súd vzhliadol porušenie práva sťažovateľov na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces, keď najvyšší súd napriek ustálenej judikatúre ústavného súdu laxne a nedôkladným posúdením konštatoval, že dovolaciu otázku vyabstrahovať nemožno, čím zároveň porušil ich právo na to, aby na túto otázku dostali zo strany najvyššieho súdu odpoveď (výrok I tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty:

68. Sťažovatelia namietali aj porušenie čl. 47 ods. 2 charty, ktorého obsahom je rovnako právo na spravodlivý proces, pričom aplikácia ustanovení charty prichádza do úvahy, ak sa v dotknutom spore aplikuje právo Európskej únie. V súlade s čl. 52 ods. 3 charty je v rozsahu, v akom charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v dohovore, zmysel a rozsah týchto práv rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. V konkrétnych okolnostiach veci je zmysel a rozsah práva zaručeného čl. 47 charty totožný s právom zaručeným čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 117/2021).

69. V okolnostiach posudzovanej veci sťažovatelia okrem iného argumentovali aj právom Európskej únie, najmä pokiaľ ide o právne normy spotrebiteľského práva (v tomto smere najmä smernice 93/13/EHS), prejednávaná vec teda presahuje aj do práva Európskej únie.

70. Vo vzťahu k vnútroštátnemu aj vo vzťahu k európskemu právu je účinným prostriedkom nápravy súdne konanie v troch inštanciách, ako aj konanie pred ústavným súdom, uplatnená námietka je teda zjavne neopodstatnená v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Uvedený záver je podložený aj týmto rozhodnutím ústavného súdu, ktoré účinnosť prostriedkov nápravy zabezpečuje nielen formálne, ale aj fakticky.

IV.3. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a vlastníckeho práva podľa čl. 17 charty, k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 a 3 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 7 charty:

71. Vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému porušeniu ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a vlastníckeho práva podľa čl. 17 charty, ako aj ich práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 a 3 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 7 charty sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. US 303/04, IV. ÚS 64/2010).

72. V súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) vychádzal z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 47 charty napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho zrušením sa otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd po vrátení veci v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedeného práva hmotnoprávneho charakteru.

73. V tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.4. K namietanému porušeniu práva na ochranu spotrebiteľa podľa čl. 38 charty:

74. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na ochranu spotrebiteľa podľa čl. 38 charty odkazuje na už uvedený záver, že zo strany najvyššieho súdu došlo v prvom rade k porušeniu práv sťažovateľov z dôvodu úplnej absencie odôvodnenia v napadnutom uznesení najvyššieho súdu vo vzťahu k ich argumentácii týkajúcej sa nimi namietanej ochrany, ktorá im ako spotrebiteľom zo strany okresného a krajského súdu nebola poskytnutá. Ako však zároveň ústavný súd konštatoval, zo strany najvyššieho súdu nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu, pretože nedošlo k právnemu posúdeniu vôbec.

75. Ústavný súd nevyučuje, že mohlo dôjsť k takému porušeniu zo strany krajského súdu, avšak v tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, pre ktorý bola ústavná sťažnosť vo vzťahu k rozsudku krajského súdu odmietnutá pre nedostatok právomoci uznesením z predbežného prerokovania, ako aj na to, že po vrátení veci najvyššiemu súdu sa ten môže sám vysporiadať s ochranou tohto práva.

76. Aj v tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu

77. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 47 charty, preto ústavný súd napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (výrok 2 tohto nálezu).

78. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu, čo je potrebné aplikovať aj na reálie dotknutej veci v kontexte tohto nálezu.

79. Vzhľadom na povahu zistených nedostatkov zrušeného rozhodnutia (nevykonanie vecného prieskumu vo vzťahu k ústavným súdom konštatovaným dovolacím námietkam) nemôže ústavný súd svojím právnym názorom výsledok takého prieskumu vopred určiť a nahradiť tak dovolací súd. Prieskum ústavnej udržateľnosti vecných záverov najvyššieho súdu prichádza do úvahy až ex post, keďže vzťah preskúmaného rozhodnutia a rozhodnutia o prieskume nemôže byť otočený a kolidovať tak subsidiarite právomoci ústavného sudu (ktorú ústavný súd vo svojej judikatúre chronicky zdôrazňuje).

VI.

Trovy konania

80. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľom nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (výrok 3 tohto nálezu).

81. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

82. Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 193,83 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje sumu 11,63 eur. Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavuje 208,67 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 12,52 eur.

83. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Pri spoločnom právnom zastúpení dvoch osôb jedným advokátom sa preto základná sadzba tarifnej odmeny za každý úkon právnej služby u oboch z nich zníži o 50 % (II. ÚS 137/2018). Keďže právna zástupkyňa v posudzovanom konaní zastupuje dvoch sťažovateľov, bude výška tejto tarifnej odmeny rovnaká, ako keby bol zastúpeným len jeden subjekt (2 x 50 % = 100 %). Ku každému úkonu právnej služby však prináleží toľko režijných paušálov, koľko je spoločne zastupovaných osôb, lebo aj nárok na odmenu – síce znížený iba na 50 % za každého

zastúpeného – sa v týchto prípadoch ráta toľkokrát, koľko osôb naraz advokát pri spoločnom úkone zastupoval (obhajoval) (Fiačan, I., Kerecman, P., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. *Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa)*). Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015).

84. Trovy konania sťažovateľov pozostávajú z tarifnej odmeny právnej zástupkyne sťažovateľov za tri úkony právnej služby v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a podanie námietky zaujatosti) a za dva úkony právnej služby v roku 2023 (stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu a zúčastnených osôb – spoločnosti AKROPOLIS invest, s. r. o. a 1. konsolidačná, spol. s r. o., a stanovisko k vyjadreniu zúčastnenej osoby – Ing. E. W.), spolu vo výške 998,83 eur (3 x 193,83 eur + 2 x 208,67 eur) a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 119,86 eur (3 x 2 x 11,63 eur + 2 x 2 x 12,52 eur). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia priznanej sťažovateľom predstavuje spolu 1 118,70 eur.

85. Ústavný súd nepriznal sťažovateľom náhradu trov konania za úkon právnej služby – podanej právnej zástupkyne sťažovateľov z 10. októbra 2022, pretože týmto podaním právna zástupkyňa iba predložila ústavnému súdu podklady potrebné pre rozhodnutie vo veci.

86. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

87. Podľa § 67 ods. 1 zákona o ústavnom súde k nálezu pripája odlišné stanovisko sudcu Peter Straka, ktoré sa týka len odôvodnenia.

Odlišné stanovisko sudcu Petra Straku k odôvodneniu nálezu č. k. IV. ÚS 493/2022 z 27. júna 2023

5. V súlade s § 67 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripájam k odôvodneniu nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 493/2022 z 27. júna 2023 odlišné stanovisko, ktoré má povahu doplňujúceho stanoviska (*concurring opinion*; porov. I. ÚS 207/2012, PL. ÚS 95/2011). Uvedené predznamenáva, že sa s nálezom stotožňujem. Stotožňujem sa v zásade aj s odôvodnením vrátane časti, v ktorej ústavný súd zdôrazňuje svoju subsidiárnu právomoc a z dôvodu ktorej bol k vyjadreniu právneho názoru zdržanlivý. Nijako ani ja nepodporujem, aby ústavný súd v derogačnom náleze nahrádzal najvyšší súd, pokiaľ ide o právne posúdenie veci. To, že ústavný súd nemá nahrádzať všeobecný súd v jeho rozhodovaní, ale neznamená, že nemá použiť prvky na umocnenie záverov vlastného rozhodnutia vo vzťahu k otázke, prečo zistené pochybenie všeobecného súdu považoval za podstatné. Nepodstatné pochybenie totižto nemusí implikovať ústavnoprávny rozmer, a to vrátane pochybenia spojeného s nedostatočným odôvodnením, ak by zrušenie rozhodnutia všeobecného súdu postihnutého chybou procesnej arbitrárnosti v konečnom dôsledku nemalo pre ďalší vývoj veci význam. Preto, ak ústavný súd vzhliadol nedostatočné odôvodnenie ako podstatný nedostatok, javí sa ako vhodné a dokonca žiaduce uviesť, s čím minimálne sa dovolací súd musí vyrovnáť. Teda nie ako, ale s čím.

6. Požiadavka ústavného súdu na vyrovnanie sa s judikatúrou preto podľa môjho názoru nepredstavuje nahrádzanie rozhodnutia všeobecného súdu, ale naopak, je dobrým komponentom presvedčivosti vlastného rozhodnutia. Poznávam, že ústavný súd už rozhodol, že ignorovaním na vec príliehavého rozsudku Súdneho dvora všeobecný súd privodí stav porušenia základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 462/2022).

7. Z uvedených dôvodov preto bude dôležité vysporiadať sa s otázkou použiteľnosti judikatúry Súdneho dvora, akou sú aj rozhodnutia Súdneho dvora vo veciach C-74/15 (ECLI:EU:C:2015:772), C-535/16 (ECLI:EU:C:2017:321), C-419/11 (ECLI:EU:C:2013:165), v ktorých pre záver o pôsobnosti smernice Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách bola relevantná typová formulárová zmluvná agenda používaná bankami, a to dokonca aj pri zabezpečovaní úveru určeného na podnikanie. K procesnej ingerencii súdu pri použití aj neuplatňovaného spotrebiteľského práva a aj pri zastupovaní advokátom by sa všeobecný súd mal vyrovnáť s rozsudkom Súdneho dvora vo veci C-497/13 ECLI:EU:C:2015:357.

8. V závislosti od vyriešenia uvedenej právnej otázky bude nemenej dôležité vyrovnať sa s požiadavkou *ex offico* súdnej kontroly a primeranosti všetkých zložiek pohľadávky vrátane poplatkov [porov. rozhodnutia vo veciach C-565/21 (ECLI:EU:C:2023:212), C-224/19 (ECLI:EU:C:2020:578)], sankcií [porov. C-377/14 (ECLI:EU:C:2016:283)] a iných nákladov, ktoré podstatne navýšili dlh sťažovateľov vrátane nákladov po postúpení pohľadávky, ako aj dať odpoveď k pravosti a výške vymáhanej pohľadávky. Či smernice na ochranu spotrebiteľa dopadajú aj na dražobníka, a tým aj na požiadavku transparentnosti jeho poplatkov, aktuálne posudzuje Súdny dvor vo veci C-351/23. K transparentnosti (jasnosti a zrozumiteľnosti) zmluvných podmienok poukazujem na nález vo veci sp. zn. III. ÚS 111/2023. Ak všeobecný súd v súdnom spore nemá dôvod priznať „ani euro“ bez právneho dôvodu (výnimka skúmania pri cenných papieroch; § 495 OZ) či z neplatného právneho úkonu, tak sa od najvyššieho súdu očakáva právny názor o vyrovnaní sa s dôsledkami prípadnej nesprávnosti namietanej pravosti a výšky vymáhanej pohľadávky v procese dobrovoľnej dražby, s čím sa už medzitým aj samotný najvyšší súd zaoberal (porov. uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo 149/2020 z 23. februára 2022 k prieskumu výšky pohľadávky v dobrovoľnej dražbe).

9. Najvyšší súd má dať odpoveď aj na námietku extrémneho nepomeru medzi pohľadávkou a hodnotou draženej nehnuteľnosti či v okolnostiach prípadu k prioritám a napätiu medzi sťažovateľmi a vydražiteľkou v kontexte odôvodnenia uznesenia ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 23/2014.

10. Námietky (i) nepoužitia spotrebiteľského práva, (ii) pravosti a výšky pohľadávky, ako aj (iii) námietka nepomeru medzi pohľadávkou a hodnotou draženej nehnuteľnosti boli procesnými prostriedkami sťažovateľov naprieč celému doterajšiemu súdnemu konaniu a uvedené otázky mali zjavne význam nielen z pohľadu ochrany subjektívnych práv, ale aj v rovine zjednocovania judikatúry. Súdny dvor vo veci C-34/13 (ECLI:EU:C:2014:2189) aproboval inštitút dobrovoľnej dražby, no z uvedeného rozsudku Súdneho dvora je evidentné, že doslova kľúčovým aspektom bola existencia možnosti súdnej ochrany v konaní o neplatnosť dobrovoľnej dražby. Najvyšší súd pri riešení uvedených námietok nemá

prehliadať ani prebiehajúce prejudiciálne konanie vo veci C-598/21 a teraz už aj C-351/23 vyvolané slovenskými súdmi, a to práve aj pre existujúce výkladové nejasnosti pri výkone záložného práva v procesoch tzv. dobrovoľných dražieb.